

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 468/2019
24.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца ЈКП „ВОДОВОД“ Краљево, против туженог Концерн „Фабрика вагона“ АД Краљево у стечају, чији је пуномоћник Веселин Кићовић, адвокат из ..., ради дуга, вредност предмета спора 6.785.177,86 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3588/17 од 16.05.2019. године, у седници већа одржаној дана 24.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ ОДБИЈА као неоснована ревизија туженог изјављена против одлуке из става другог изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж 3588/17 од 16.05.2019. године, у делу којим је преиначена пресуда Привредног суда у Краљеву П 1594/10 од 02.03.2011. године и П 287/14 од 26.05.2014. године и пресуђено, тако што је у оквиру кондемпнаторног тужбеног захтева утврђено постојање потраживања тужиоца према туженом на име главног дуга у износу од 6.783.443,52 динара, са законском затезном каматом:

- на износ од 92,04 динара почев од 08.10.2009. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 09.11.2009. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.12.2009. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.01.2010. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.02.2010. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.03.2010. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.04.2010. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.05.2010. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.06.2010. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.07.2010. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.08.2010. године,
- на износ од 92,04 динара почев од 08.09.2010. године,
- на износ од 99.854,38 динара почев од 08.10.2005. године,
- на износ од 128.425,96 динара почев од 24.10.2005. године,
- на износ од 111.917,76 динара почев од 08.11.2005. године,
- на износ од 197.838,38 динара почев од 23.11.2005. године,

- на износ од 131.805,59 динара почев од 09.12.2005. године,
- на износ од 171.754,56 динара почев од 23.12.2005. године,
- на износ од 161.657,47 динара почев од 09.01.2006. године,
- на износ од 174.802,37 динара почев од 23.01.2006. године,
- на износ од 230.705,40 динара почев од 08.02.2006. године,
- на износ од 111.456,40 динара почев од 23.02.2006. године,
- на износ од 145.200,99 динара почев од 08.03.2006. године,
- на износ од 148.873,20 динара почев од 23.03.2006. године,
- на износ од 167.134,97 динара почев од 08.04.2006. године,
- на износ од 189.912,57 динара почев од 24.04.2006. године,
- на износ од 87.041,19 динара почев од 10.05.2006. године,
- на износ од 210.854,07 динара почев од 23.05.2006. године,
- на износ од 146.193,48 динара почев од 08.06.2006. године,
- на износ од 179.491,45 динара почев од 23.06.2006. године,
- на износ од 126.343,72 динара почев од 08.07.2006. године,
- на износ од 175.124,50 динара почев од 24.07.2006. године,
- на износ од 164.306,38 динара почев од 09.08.2006. године,
- на износ од 132.646,02 динара почев од 08.09.2006. године,
- на износ од 163.462,77 динара почев од 22.09.2006. године,
- на износ од 161.428,17 динара почев од 09.10.2006. године,
- на износ од 244.598,66 динара почев од 23.10.2006. године,
- на износ од 148.873,20 динара почев од 08.11.2006. године,
- на износ од 72.401,99 динара почев од 23.11.2006. године,
- на износ од 163.760,52 динара почев од 11.12.2006. године,
- на износ од 13.546,11 динара почев од 25.12.2006. године,
- на износ од 8.535,47 динара почев од 09.07.2007. године,
- на износ од 99.533,00 динара почев од 23.07.2007. године,
- на износ од 79.020,35 динара почев од 08.08.2007. године,
- на износ од 24.708,42 динара почев од 23.08.2007. године,
- на износ од 127.621,37 динара почев од 08.09.2007. године,
- на износ од 50.036,83 динара почев од 24.09.2007. године,
- на износ од 85.328,84 динара почев од 08.10.2007. године,
- на износ од 96.269,63 динара почев од 23.10.2007. године,
- на износ од 102.563,29 динара почев од 09.11.2007. године,
- на износ од 75.174,23 динара почев од 08.12.2007. године,
- на износ од 182.341,21 динара почев од 08.01.2008. године,
- на износ од 194.462,33 динара почев од 08.02.2008. године,
- на износ од 192.306,18 динара почев од 08.03.2008. године,
- на износ од 170.220,10 динара почев од 08.04.2008. године,
- на износ од 178.307,28 динара почев од 08.05.2008. године,
- на износ од 230.350,96 динара почев од 09.06.2008. године,
- на износ од 185.293,44 динара почев од 08.07.2008. године,
- на износ од 36.597,21 динара почев од 08.08.2008. године,
- на износ од 17.801,70 динара почев од 09.11.2009. године,
- на износ од 16.265,61 динара почев од 08.12.2009. године,
- на износ од 7.906,23 динара почев од 08.01.2010. године,
- на износ од 3.635,68 динара почев од 08.02.2010. године,
- на износ од 15.720,43 динара почев од 08.03.2010. године,
- на износ од 15.084,40 динара почев од 08.04.2010. године,
- на износ од 12.544,89 динара почев од 08.05.2010. године,

- на износ од 22.270,85 динара почев од 08.06.2010. године,
 - на износ од 13.635,66 динара почев од 08.07.2010. године,
 - на износ од 29.360,80 динара почев од 08.08.2010. године и
 - на износ од 9.277,09 динара почев од 08.09.2010. године
- па све до исплате, као и у делу у коме је решено о трошковима првостепеног и другостепеног поступка.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија туженог и **УКИДА** пресуда Привредног апелационог суда Пж 3588/17 од 16.05.2019. године, у делу става другог изреке којим је преиначена пресуда Привредног суда у Краљеву П 1594/10 од 02.03.2011. године и П 287/14 од 26.05.2014. године и пресуђено тако што је тужбени захтев усвојен као обавезујући и предмет у том делу враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Краљеву П 1594/10 од 02.03.2011. године, ставом првим изреке је укинута решење о извршењу овог суда Ив. бр. 3803/10 од 21.09.2010. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев, те обавезан тужени да тужиоцу на име дуга плати износ од 1.108.178,08 динара, са законском затезном каматом од дана доспелости саваког појединог износа потраживања до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца у делу у коме је тражио да му тужени на име главног дуга исплати износ од 5.676.999,00 динара са припадајућом законском затезном каматом од доспелости потраживања до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка плати 131.362,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3507/11 од 17.10.2012. године одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Краљеву П 1594/10 од 02.03.2011. године у ставу трећем изреке, а укинута у делу става другог изреке у коме је обавезан тужени на исплату износа од 73.220,16 динара, са законском затезном каматом почев од 01.10.2009. године до исплате и на исплату износа од 1.033.224,36 динара, са законском затезном каматом почев од 21.09.2010. године до исплате, као и ставу четвртм изреке и у том делу предмет је враћен на поновно суђење.

Одлуком Уж. бр. 9754/12 од 15.07.2015. године поништена је пресуда Привредног апелационог суда Пж 3507/11 од 17.10.2012. године у ставу другом изреке, и одређено је да суд донесе нову одлуку по жалби тужиоца изјављеној против одлуке из става трећег изреке пресуде Привредног суда у Краљеву П 1594/10 од 02.03.2011. године.

У наставку поступка пресудом Привредног суда у Краљеву П 287/14 од 26.05.2014. године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог да му на име дуга исплати износ од 73.220,16 динара, са затезном каматом од 01.10.2009. године до исплате и износ од 1.033.224,36 динара, са законском затезном каматом од 21.09.2010. године до исплате. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 183.678,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3588/17 од 16.05.2019. године ставом првим изреке, настављен је поступак у овој правној ствари. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Привредног суда у Краљеву П 1594/10 од 02.03.2011. године и П 287/14 од 26.05.2014. године и пресуђено је тако што је обавезан тужени да тужиоцу на име дуга исплати износ од 6.783.443,52 динара, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединог износа потраживања па до исплате, као и да тужени тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 183.678,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 187.384,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде у делу у коме су преиначене првостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене пред судом другог степена.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у складу са одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11...са изменама) и утврдио да ревизија туженог делимично основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Неосновани су наводи ревидента да је другостепени суд користио као доказ споразум од 27.05.2011. године настао након закључења главне расправе, те да је у другостепеном поступку учињена битна повреда из члана 374. став 1. у вези члана 360. став 3. Закона о парничном поступку. Ово из разлога што је наведени споразум достављен суду и цењен у току поступка П 287/14 који је окончан пресудом од 26.05.2014. године, а која је преиначена побијаном другостепеном пресудом.

Предмет тужбеног захтева је потраживање износа од 6.785.177,86 динара, са припадајућом законском затезном каматом на име извршених услуга пречишћавања и дистрибуције воде и одвођења и пречишћавања отпадних вода.

Према утврђеним чињеницама, тужилац је у периоду од 2005. године до 2010. године испоручивао воду туженом и правним лицима који послују у оквиру концерна туженог, што је фактурисао туженом рачунима у укупном износу од 6.785.177,86 динара. Одлуком о изменама и допунама акта о оснивању друштва од 05.08.2006. године, тужени је организован као концерн „Фабрика вагона Краљево“ АД чија је претежна делатност производња шинских возила и повезан је путем капитала као матично друштво са осам зависних друштава. Чланом 10а Одлуке је прописано да управни одбор матичног друштва доноси одлуке које се тичу скупштине зависних друштава и да ће генерални директор матичног друштва потписивати све опште акте и одлуке оснивача у зависним друштвима по претходној одлуци управног одбора матичног друштва. Споразумом од 14.10.2009. године се изричито наводи да обавеза концерна „Фабрика вагона Краљево“ и друштва у његовом саставу према ЈКП „Водовод“ Краљево на дан 30.09.2009. године износи по основу главног дуга 7.800.029,92 динара и то: „Вагоноградње“ 245.290,20 динара, „Друмских возила“ 92,04 динара, „Ливнице“ 7.404.857,79 динара, „Термопластике“ 76.569,73 динара, а Концерн „Фабрика вагона Краљево“ 73.220,16 динара, а да обрачуната камата за период од 01.01.2005. године до 30.09.2009. године за наведена привредна друштва износи 6.113.812,22 динара. Наведени споразум потписан је од стране директора туженог.

Даље је утврђено да је споразумом о утврђењу дуга тужиоца, туженог и зависних друштава у његовом саставу од 27.05.2011. године, тужени признао укупан дуг према тужиоцу по основу главног дуга, у износу од 6.785.177,86 динара.

На основу утврђених чињеница, пресудом Привредног суда у Краљеву П 1594/10 од 02.03.2011. године одбијен је тужбени захтев за износ од 5.676.999,00 динара, који се према споразуму односи на зависна привредна друштва. Према становишту првостепеног суда нема солидарне одговорности туженог за обавезе зависних привредних друштава у којима има капитал учешће.

Првостепени суд је пресудом П 287/14 од 26.05.2014. године одбио тужбени захтев, налазећи да је тужилац обухватио збирно своје потраживање према туженом и његовим зависним друштвима за чије обавезе сходно Закону о привредним друштвима, тужени као њихово матично друштво солидарно не одговара. Оцена је првостепеног суда да је на тужиоцу била обавеза да достави појединачне рачуне који се односе само на дуговање туженог и да у складу са тим рачунима прецизира тужбени захтев што није учинио.

Другостепени суд није прихватио становиште првостепеног суда, па је преиначио првостепене пресуде и обавезао туженог да тужиоцу на име дуга плати износ од 6.783.443,52 динара са законском затезном каматом од дана доспелости сваког појединог износа потраживања до исплате. По становишту овог суда није основан приговор недостатка пасивне легитимације на страни туженог за обавезе исплате цене по основу утрошене воде туженог и друштава у његовом саставу. Закључак је другостепеног суда да доношењем Одлуке о изменама и допунама акта о оснивању друштва од 05.08.2006. године, није отклоњена солидарна одговорност туженог као власника 100% основног капитала у 8 зависних предузећа, уписана у регистру Трговинског суда у Краљеву. Другостепени суд је ценио приговор застарелости и закључио да исти није основан применом одредбе члана 374. и 366. став 1. Закона о облигационим односима.

Према оцини Врховног касационог суда побијана одлука је делимично правилна.

Тужени у ревизији понавља приговор недостатка пасивне легитимације на страни туженог, наводећи да је погрешан закључак другостепеног суда да доношењем Одлуке о изменама и допунама акта о оснивању друштва од 05.08.2006. године ранија солидарна одговорност друштва није отклоњена. О том приговору другостепени суд се изјаснио и за неприхватање истог дао ваљане разлоге. Закон о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр.125/04), који је важио у време настанка потраживања, не установљава одговорност зависног друштва за обавезе матичног друштва и обрнуто. Међутим, непостојање законом установљене узајамне солидарне одговорности привредних друштава за обавезе према трећим лицима не искључује могућност утврђења њихове одговорности применом правила и института облигационог права.

Имајући у виду да је пре доношења Одлуке о изменама и допунама акта о оснивању друштва од 05.08.2006. године, солидарна одговорност туженог, као власника 100% основног капитала у осам зависних предузећа била уписана у регистру Трговинског суда у Краљеву, те одредбу члана 10а наведене одлуке, другостепени суд је утврдио да доношењем наведене Одлуке, ранија солидарна одговорност друштва

није отклоњена. Поред тога, између странака је дана 14.10.2009. године, закључен споразум којим је констатовано да обавеза Концерна „Фабрика вагона“ и зависних друштва по основу главног дуга износи 7.800.029,92 динара, као и споразум о утврђивању дуга од 27.05.2011. године којим се изричито констатује солидарна обавеза Концерна „Фабрика вагона Краљево“ и зависних друштва „Термопластика“, ФВК Турс“, „Одржавање“, „Алатница“, „Ливница“, „Процесна опрема“, „Друмска возила“ и „Вагоноградња“.

Код тако утврђених чињеница парвилан је закључак другостепеног суда да тужени сагласно члану 413. Закона о облигационим односима солидарно одговара за обавезе исплате цене по основу утрошене воде својих зависних друштава.

Према одредби члана 366. став 1. Закона о облигационим односима, писмено признање застареле обавезе сматра се као одрицање од застарелости.

Насупрот наводима ревизије, директор туженог као овлашћено лице потписивањем споразума од 14.10.2009. године, није морао дати писмену изјаву којом би навео да се одриче застарелости, него је било довољно сагласно одредби члана 366. став 1. Закона о облигационим односима, а што другостепени суд правилно закључује да писмено призна застарелу обавезу, која на дан 30.09.2009. године износи 7.800.029,92 динара. Од тада је почео да тече нов рок застарелости од три године из члана 374. Закона о облигационим односима који до дана подношења тужбе, односно предлога за извршење 11.09.2010. године није истекао.

Према члану 85. став 3. Закона о стечају, камата се обрачунава и плаћа стечајним повериоцима и за период после отварања стечајног поступка, ако после намирења свих потраживања постоје расположива средства за исплату. Да би дошло до примене цитиране законске одредбе, неопходно је да тужилац има право на ту камату, односно да му је утврђено потраживање за камату и за период после отварања стечајног поступка. Отуда правни интерес тужиоца да му се утврди право на законску затезну камату и након отварања стечајног поступка и да он за то своје право има извршну исправу. Стога је супротно наводима ревидента правилно поступио другостепени суд када је законску затезну камату досудио тужиоцу до исплате, а не до дана отварања стечаја.

Међутим, специфичност конкретног случаја произлази из околности да је по доношењу првостепених пресуда, а пре доношења одлуке у жабеном поступку, над туженим отворен стечајни поступак решењем Привредног суда у Краљеву Ст 50/15 од 29.12.2015. године. Другостепени суд ову околност није узео у обзир приликом одлучивања у жалбеном поступку, чиме су занемарена законска дејства отварања стечаја над туженим у току парничног поступка. Према члану 80. Закона о стечају, стечајни повериоци своја потраживања остварују искључиво у стечајном поступку. Према члану 93. Закона о стечају, од дана отварања стечајног поступка против стечајног дужника, односно на његовој имовини не може се одредити и спровести принудно извршење, нити било која мера поступка извршења осим извршења која се односе на обавезе стечајне масе и трошкове стечајног поступка. У конкретном случају утужено потраживање није по основу обавеза стечајне масе нити по основу трошкова стечајног поступка, па тужбени захтев не може да буде кондемнаторан. У противном омогућава се намирење ван стечаја, спречава се остварење циља стечаја и повређују основна начела стечајног поступка, начело заштите стечајних поверилаца и начело

једнаког третмана и равноправности поверилаца у стечајном поступку. Специфичност процесне ситуације, отварање стечајног поступка у жалбеном поступку, искључује могућност одбацивања тужбе у овој фази поступка као процесну последицу непримене члана 92. Закона о стечају, али се не може игнорисати садржина исте у погледу утврђујућег тужбеног захтева, при чему по логици ствари обавезујући тужбени захтев у себи садржи и утврђујући захтев.

Следом реченог, ревизијски суд налази да је правилна и на закону заснована другостепена одлука у делу у коме је потврђена првостепена пресуда којом је у оквиру кондемпнаторног захтева утврђено потраживање тужиоца према туженом у означеном износу (став други изреке другостепене пресуде). Насупрот томе, а уважавајући смисао стечаја према коме се намирење потраживања остварује искључиво у стечајном поступку, те успостављену забрану истицања обавезујућег захтева у односу на стечајног дужника, не може се прихватити као законита ревидирана пресуда у делу у коме је преиначена првостепена пресуда и усвојен тужбени захтев који садржи кондемпнацију. У овом делу другостепени суд је пропустио да примени овлашћење из члана 387. став 1. тачка 4. Закона о парничном поступку, чиме је учинио битну повреду из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку.

На основу изложеног, одлучено је као у ставу првом изреке, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, а у ставу другом изреке на основу члана 415. став 1. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку другостепени суд ће отклонити битну повреду одредаба парничног поступка на коју је указано у образложењу ове пресуде, те донети нову и на закону засновану одлуку.

**Председник већа - судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић